

Leder

Den marxistisk orienterede folkefrontskoalition *Unidad Populares* sejr i Chile ved valget i 1970 og dens senere overtagelse af kontrollen med regeringsapparatet har været de mest skelsættende begivenheder i Latinamerika siden den cubanske revolution i 1959. Denne kendsgerning sammenholdt med Allendes udtalelse (i et interview med Debray) om, at

»vor eneste chance for succes er at spille legalitetens spil til ende – anvende alle de våben som konstitutionen giver os; og de er utallige...«

har skabt megen teoretisk og ideologisk forvirring blandt venstreorienterede og har ført til mange kandestøberier og profetier. Først og fremmest på grund af denne politisk åbenlyse modsætning til den almindeligt accepterede tese om, at en af forudsætningerne for en socialistisk revolution må være en voldelig tilintetgørelse af den kapitalistiske statsmagt.

På trods af en næsten overdreven korrekthed over for det borgerlige demokratis formelle spilleregler er der i det forløbne halvandet år, hvor UP-koalitionen har været ved magten, foregået en grundlæggende forvandling af det chilenske samfunds økonomiske og politiske struktur. Centrale dele af økonomien – minesektoren, en række udenlandsk kontrollerede nøgleindustrier og næsten hele finans- og pengesystemet – er blevet overtaget af staten gennem nationaliseringer. Det er lykkedes UP-regeringen at gennemføre landboreformerne i et sådant omfang, at de har ramt det jordbesiddende bourgeoisi og dermed ændret magtstrukturen i landbrugssektoren.

På den anden side er økonomiens grundlæggende kapitalistiske karakter ikke blevet ændret. Der findes stadig en omfattende privatejet sektor, som ikke blot er begrænset til småindustrien, men som omfatter næsten hele den monopoliserede industri, hvor bourgeoisiets og de multinationale selskabers væsentligste kapitalinteresser findes. I den statskontrollerede sektor er arbejderklassen stadig uden afgørende kontrol over produktionsprocessen, som kontrolleres af de af staten indsatte tekniske bureaukrater. Chile af i dag vil således meget skematisk kunne karakteriseres som en kapitalistisk økonomi med et omfattende og tiltagende element af statsdirigeret kapitalisme. I bedste keynesiansk tradition fremtræder staten som

omfordeler af nationalindkomsten og koordinator af de enkelte sektorer; funktioner som den kapitalistiske produktionsmåde som følge af dens struktur ikke er i stand til at varetage. Der er tale om en situation, hvor bourgeoisie ikke har været i stand til effektivt at kunne administrere sine egne interesser, hvilket har ført til en økonomisk og politisk krise, hvor en socialistisk orienteret koalition har kunnet opnå den politiske magt, og hvor en række reformer har løst de mest påtrængende problemer for kapitalistklassen. En situation som historisk har en række lighedspunkter med de populistiske bevægelser i

1. Argentina under Peron (1944-55)
2. Brasilien under Varga (1930-40 og i 50'erne)
3. Guatemala under Arbenz (1944-54), og på
4. Cuba under Castro (1959-61)

Der er i alle tilfælde tale om politiske forhold med en klar overgangskarakter præget af ustabilitet og et erklæret forsøg på politisk sameksistens med »progressive« elementer af det nationale bourgeoisie. I de tre første tilfælde er der tale om en overgang til et højere stadium af en domineret kapitalistisk udvikling – monopolkapitalismen – med en kraftigere integration i det kapitalistiske verdenssystem. I tilfældet med Cuba er der derimod tale om en overgang mod en udvikling i socialistisk retning.

En vurdering af UP-regeringen og den økonomiske forandringsproces, som den har påbegyndt, og disse reformers betydning for den fremtidige chilenske udvikling, kan dog ikke foretages alene ud fra en økonomisk analyse. Udviklingen i den politiske klassekamp og dermed resultatet af kampen om kontrollen med statsmagten er af helt afgørende betydning. Har UP-koalitionen med dens reformer svækket bourgeoisie i en sådan grad, at den er i stand til at knuse det kapitalistiske statsapparat og etablere et proletariats diktatur? Sagt på en anden måde: betydningen af de allerede eksisterende økonomiske og politiske forandringer afhænger af om de skaber en massemobilisering og om de udvikler klassebevidstheden hos arbejdere og bønder, og derved fremmer det endelige og uundgåelige sammenstød mellem folket og kapitalen om kontrollen med statsmagten. Eller om de blot tilpasser den økonomiske og politiske struktur til ændringer i udviklingen af de kapitalistiske produktivkræfter og produktionsrelationerne.

Der kan næppe herske tvivl om, at den økonomiske og politiske forvandlingsproces fra UP-sejren til i dag har medført en ekstrem polarisering af den politiske klassekamp og en kraftig bevidstgørelse af arbejdere og bønder. Dette er de mange fabriks- og landbrugsbesættelser et tydeligt bevis på. Men samtidig har UP-koalitionens partier ikke været i stand til at kanalisere det stadig mere bevidstgjorte folk ind i politiske masseorganisationer. UP-koalitionen har ikke formået at udvikle de

traditionelle bureaukratiske partiorganisationer og fagforeninger fra at være tilpasset det borgerlige demokratis spilleregler til at blive masseorganisationer, egnet til at lede den revolutionære kamp.

Dette har trængt UP-koalitionen mere og mere i defensiven. Samtidig er mulighederne for at anvende det parlamentariske spil blevet udtømte, som en følge af at de borgerlige partier, som i tiden op til valget stod dybt splittet, nu har fundet sammen. Disse partier kontrollerer stadig store dele af statsapparatet, og de er derved i stand til at blokere UP-regeringens reformer. På grund af den manglende massemobilisering inden for UP-koalitionen er den imidlertid ikke i stand til at føre kampen uden for parlamentet. Den økonomiske og politiske ændringsproces er derved gået i stå, samtidig med at kravet om en radikalisering bliver stadig kraftigere fra arbejdere og bønder. Der er opstået en tilstand af usikkerhed og forbitrelse i store dele af befolkningen, som føler, at udviklingen er gået i stå, samtidig med at det af kapitalisterne skabte økonomiske kaos stiller den overfor stadig større krav om afsagn.

Det primære sigte med dette nummer er at formidle en baggrundsinformation, som – omend utilstrækkeligt – skulle kunne muliggøre en mere klar forståelse af den proces, der i disse år er i gang i det chilenske samfund.* Samtidig skal det pointeres, at det på ingen måde er vor hensigt at fælde nogen dom over UP-regeringen, lige så lidt som det vil være muligt at afsige nogen dom om, hvorvidt Chile gennem UP-regeringens reformer og handlinger er på vej mod det socialistiske samfund. En dom, det på ingen måde tilkommer os, men ene og alene det chilenske folk at afsige.

Red.

* Tidsskriftet *Den nye Verden*, som udgives af Institutet for Udviklingsforskning, har i sit nr. 2 (maj 1972) bragt en del materiale om Chile, der supplerer Kurasjes artikler.